

Landschappelijke versterking Horloseweg 38

Inrichtingsplan

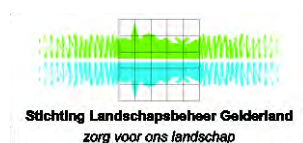
Deelnemernr: PA18KEVEL
Naam:
Straat: Horloseweg 38
Postcode, plaats: 3845 LA Harderwijk

E-mail:
Telefoonnr:
Afwijkend postadres: nvt

Opsteller plan: Eward Timmerman

Datum: 25-3-2019

Versie definitief

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
Rosendael 2a, 6891 DA Rozendaal
026 35 37 444
info@landschapsbeheergelderland.nl
www.landschapsbeheergelderland.nl

Inrichtingsplan

In het buitengebied van Harderwijk is men bezig met de realisatie van een zestal woningen (5000m²) op een voormalig agrarisch bedrijf. De bestaande opstallen worden gesloopt om plaats te maken voor een zestal nieuwe burgerwoningen waarbij de bestaande boerderijwoning gehandhaafd blijft. Doordat er een hoogspanningsleiding over het gebied loopt en in het bos ten zuiden van deze ontwikkeling een dassenburcht aanwezig is vraagt de inrichting maatwerk. SLG is gevraagd om te adviseren in het versterken en landschappelijk inpassen van de ruimtelijke ontwikkeling.

plan is een samensmelting van een drietal ontwerpprincipes en uitgangspunten. Zo heeft de erfadviseur in dit plan de analyse van het landschap waarin u woont (overgang van het open polderlandschap naar het meer gesloten kampenlandschap) en de bijbehorende cultuurhistorische principes gekoppeld aan uw eigen wensen en ideeën. Uiteraard is er gekozen voor de aanplant van inheemse, lokaal passende boom- en struiksoorten.

Borging uitvoering en beheer: tussen de initiatiefnemer en de gemeente is een anterieure overeenkomst afgesloten. In deze overeenkomst is bepaald dat het hele gebied door de initiatiefnemer zal worden ingericht conform het onderstaande beplantingsplan en dat dit een voorwaarde is voor de herontwikkeling van het gebied. De weg, het fietspad en de brink zullen vervolgens aan de gemeente worden overgedragen. Het onderhoud hiervan komt vervolgens voor rekening van de gemeente. In de afgesloten anterieure overeenkomst tussen de initiatiefnemer en de gemeente is eveneens bepaald dat de exploitant / initiatiefnemer de inrichting conform het beplantingsplan in stand dient te houden en te onderhouden. Dit zal geregeld worden middels het opnemen van een kwalitatieve verplichting in de akte van levering bij de verkoop van de diverse kavels. De gemeente zal toezien dat het geen in de anterieure overeenkomst beschreven is ook daadwerkelijk gerealiseerd en beheerd wordt.

Leeswijzer

In het plan wordt per aan te leggen landschapselement een korte toelichting gegeven op de cultuurhistorische waarde van dit element op uw terrein. Daarnaast is er een uitwerking gemaakt resulterend in een lijst van aan te leggen soorten en aantallen. Ten aanzien van de uitvoering, welke u zelf gaat organiseren, wil ik u wijzen op onze website www.landschapsbeheergelderland.nl waar, naast aanleg, ook de beheeraspecten van de diverse landschapselementen middels instructiefilmpjes te zien zijn.

Beplanting

De beplanting ten behoeve van de landschappelijke versterking bestaat uit de volgende landschapselementen;

- Knip- en scheerheggen [nr. 1,2]
- Vrij uitgroeiende struweelhaag [nr. 3,4]
- Vogelbosje en geriefbosje [nr. 5]
- Solitaire boom, laanboom of bomengroep [nr. 6,7,8,9]
- Houtwal en houtsingel [nvt]
- Elzensingel en elzenhakhoutsingel [nr. 10]
- Hoogstamboomgaard [nr.]
- Knotbomen [nvt]
- Leibomen [nvt]
- Poel [nvt]

1. Knip- en scheerheg

Op uw terrein

Langs de zuid oostzijde van kavel 1 een haagstructuur aanleggen. De haag vormt een natuurlijke scheiding tussen toegangsweg weideperceel en het erf. De haag blijft relatief laag om zo de beleefbaarheid van het omringende landschap te behouden.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 135 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 540
Soort	: Eenstijlige meidoorn
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden.

Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding. Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Knip- en scheerheg

2. Knip- en scheerheg

Op uw terrein

De kavelgrenzen van de verschillende percelen aanzetten met een inheemse haag (geen coniferen en laurier!) Door te kiezen voor inheemse soorten * wordt er aangesloten op structuren kenmerkend voor het kampenlandschap en dragen de hagen bij aan het versterken van de biodiversiteit.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 640 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 2560
Soort	: Gewone beuk
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

*soorten kunnen in overleg worden gewijzigd in: haagbeuk, veldesdoorn, Eenstijlige meidoorn, wilde liguster, taxus (giftig)

3. Struweelhaag

Op uw terrein

De oostelijke eigendomsgrens beplanten met inheemse struiken met een enkele boomvormer er tussen. Het achterliggende landschap blijft wel beleefbaar. Met de beplanting is rekening gehouden met de das (dekking/voedsel).

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 90
Plantrijen	: 2 Plantrijen
Plantwijze	: 1 struik per meter tussen de rij 1.50 meter
Aantal	: 180
Soort	: 5 x Tamme kastanje (10-12 cm) 40 x Eenstijlige meidoorn 15 x Liguster 20 x hazelaar 20 x inheemse vogelkers 20 x zoete kers 20 x Gelderse roos 15 x mispel 10 x hondsroos 15 x wilde appel
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen.

Struweelhaag

Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

4. Struweelhaag

Op uw terrein

De buitenzijde van kavel 2,3,4 inpassen met opgaande kavelbeplanting. Langs de buitenzijde van het terrein ligt een watergang waar een onderhoudspad aangelegd gaat worden (valt buiten deze ontwikkeling). Wel dient er voldoende ruimte over te blijven om dit mogelijk te maken. De bestaande singel (hoofdzakelijk eik en onderbegroeiing) sluit aan op de nieuwe beplanting, hierdoor ontstaat er een duidelijk groene zone langs de grondwal. Langs kavel 2 buigt de beplanting af in zuidelijke richting, hier mag de beplanting transparanter zijn om zicht op de weide te behouden.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 115
Plantrijen	: 2 Plantrijen
Plantwijze	: 1 struik per meter
Aantal	: 130
Soort	: 30 x Eenstijlige meidoorn 20 x Liguster 15 x haagbeuk 20 x hazelaar 15 x zoete kers 15 x lijsterbes 15 x Gelderse roos
Maat	: 60 - 80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	: Minimaal 0,5 meter uit de eigendomsgrens planten

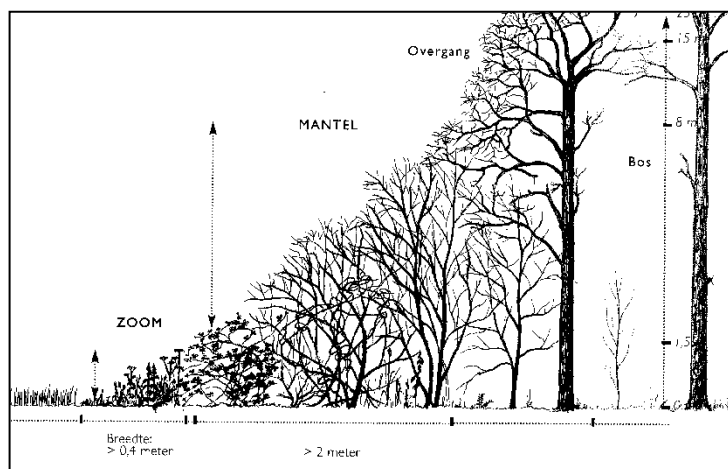
5. Vogelbosje/ geriefbosje (bestaand)

Op uw terrein

Creëren van een meer natuurlijke overgang tussen weide en bos langs de noordzijde van het perceel middels het aanleggen van een zoomvegetatie tussen besloten bos naar de open ruimte. Door in de randen een aantal bomen te kappen (zone van de hoogspanningsmast) ontstaat er meer ruimte voor de ontwikkeling van een dergelijke natuurlijke overgang

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Bosrand 135 meter
Breedte	: 5 a 8 meter
Oppervlakte	: variabel
Plantwijze	: Vierkant verband 1,50 m x 1,50 m in groepen van 5
Aantal	: 60
Soort	: 10 x Eenstijlige meidoorn 10 x krent 10 x brem 10 x wilde appel 10 x Gelderse roos 10 x egelantier
Maat	: 60 -80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Vogelbosjes of Bijenbosjes kom je vaak tegen op het erf. Een vogelbosje of bijenbosje is een bosje die voornamelijk uit struiken bestaat en vaak niet groter is dan 500 m² met een gemiddelde oppervlakte van 200 m². De soorten die in het bosje aangeplant worden, zijn vooral besdragende struiken als meidoorn, gelderse roos en lijsterbes om vogels aan te trekken of struiken met gevarieerde bloeitijden die aantrekkelijk zijn voor bijen. Een vogelbosje wordt gebruikt als broedplaats en schuilplaats door zowel vogels als klein zoogdieren. Daardoor voegt een vogelbosje veel toe aan de ecologische diversiteit op en rondom het erf.

Geriefbosje

Geriefhoutbosjes zijn vaak vrijliggende elementen in het landschap. Vaak komt u ze tegen in een overhoekje tussen de weilanden, al dan niet omgeven door een sloot. De sloot deed dan dienst als veekering.

Een geriefhoutbosje is vaak groter dan 500 m² en werd vroeger aangeplant om in geriefhout, hout voor dagelijks gebruik, te voorzien. Een geriefhoutbosje was vroeger vaak een monocultuur van bijvoorbeeld eik, es, wilgen of elzen. Doordat een geriefhoutbosje voor de houtvoorziening op eigen erf meestal niet meer van toepassing is, worden tegenwoordig vaak vogelbosjes aangeplant om iets meer variatie te krijgen.

Geriefhoutbosjes kunnen door de rust die er heerst en de geringe betreding veel betekenen voor planten en dieren. Ook landschappelijk zijn geriefhoutbosjes van groot belang. Ze doorbreken de vlakke horizon en zorgen voor afwisseling in het landschap.

6. Solitaire boom, laanbomen of bomengroep

Op uw terrein

Een bomenrij langs de buitenzijde van de noordelijke perceelgrens planten. De bomen vormen de verbinding tussen de elzensingel aan de westzijden en de eikenhakhoutsingel langs de noordoostzijde.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 130 meter
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geef de boom de ruimte plantafstand minimaal 10 meter
Aantal	: 8
Soort	: 3 x Winter linde 5 x zomereik
Maat	: 14 -16 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

Cultuurhistorische waarde

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Laanbomen kennen een historische functie op bijvoorbeeld landgoederen en grotere boerderijen en buitenplaatsen als onder andere aankleding van wandellanen. Door deze aanplant ontstond er schaduw op het wandelpad. De welgestelde bewoners konden op deze manier geriefelijk wandelen zonder dat men werd gebrand door de zon. Iets wat in die dagen als teken van armoede werd gezien. De statigheid van een rij laanbomen werd door het gebruik van speciale soorten bomen versterkt.

Solitaire boom

7. Bomengroep

Op uw terrein

Centraal op het 'erf' twee beeldbepalende bomen planten.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Plantafstand minimaal 10 meter
Aantal	: 2
Soort	: Rode beuk
Maat	: 16-18 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

8. Boomgroep

Op uw terrein

Verspreid op het binnenterrein enkele beeldbepalende boomvormers planten. De bomen geven structuur aan het 'erf'

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geef de boom de ruimte minimaal 8 meter uit bebouwing planten
Aantal	: 6
Soort	: 2 x walnoot 2 x beuk 2 x winter linde
Maat	: 14- 16 mk cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

9. Boomgroep

Op uw terrein

In de weide een boomgroep planten. Geeft structuur aan het landschap en bied schaduw aan het vee (bomen uitrasteren!)

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: Nvt
Breedte	: Nvt
Plantwijze	: Geef de boom de ruimte
Aantal	: 3
Soort	: 3 x winterlinde
Maat	: 14-16 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage
Overig	: Minimaal 2 meter uit de eigendomsgrens planten

10. Elzensingel en elzenhakhoutsingel

Op uw terrein

De bestaande elzensingel langs de westelijke eigendomsgrens gefaseerd afzetten (zie bijlage) en de gaten opvullen zodat er op termijn weer gesloten beplanting ontstaat.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 60 m
Plantwijze	: Plantafstand 1 meter
Aantal	: 30 stuks aanvullen
Soort	: 15 x zwarte els (175 cm) 10 x hazelaar 5 x lijsterbes
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage
Overig	:

Cultuurhistorische waarde

Elzensingels ontstonden spontaan op slootkanten, langs perceels- en eigendomsgrenzen door elzenzaadjes die daar kiemden. De vroegere boeren waren blij met de op hun perceelsranden kiemende boompjes en zaagden ze periodiek af voor brandhout en gebruikshout. Veel singels bevatten naast de zwarte elzen (*Alnus glutinosa*) ook een ondergroei van struiken zoals de meidoorn. Dit zorgde ervoor dat de elzensingel ook een veekerende functie had. Later werd het elzenhout ook gebruikt in ijzersmelterijen voordat de steenkool het hout verdrong. Door de ruilverkavelingen en schaalvergroting in de landbouw zijn helaas veel elzensingels verloren gegaan.

Elzensingel

Beplantingslijst

Onderstaande plantsoenlijst omvat de beplanting die nodig is om het voorgestelde plan uit te voeren.

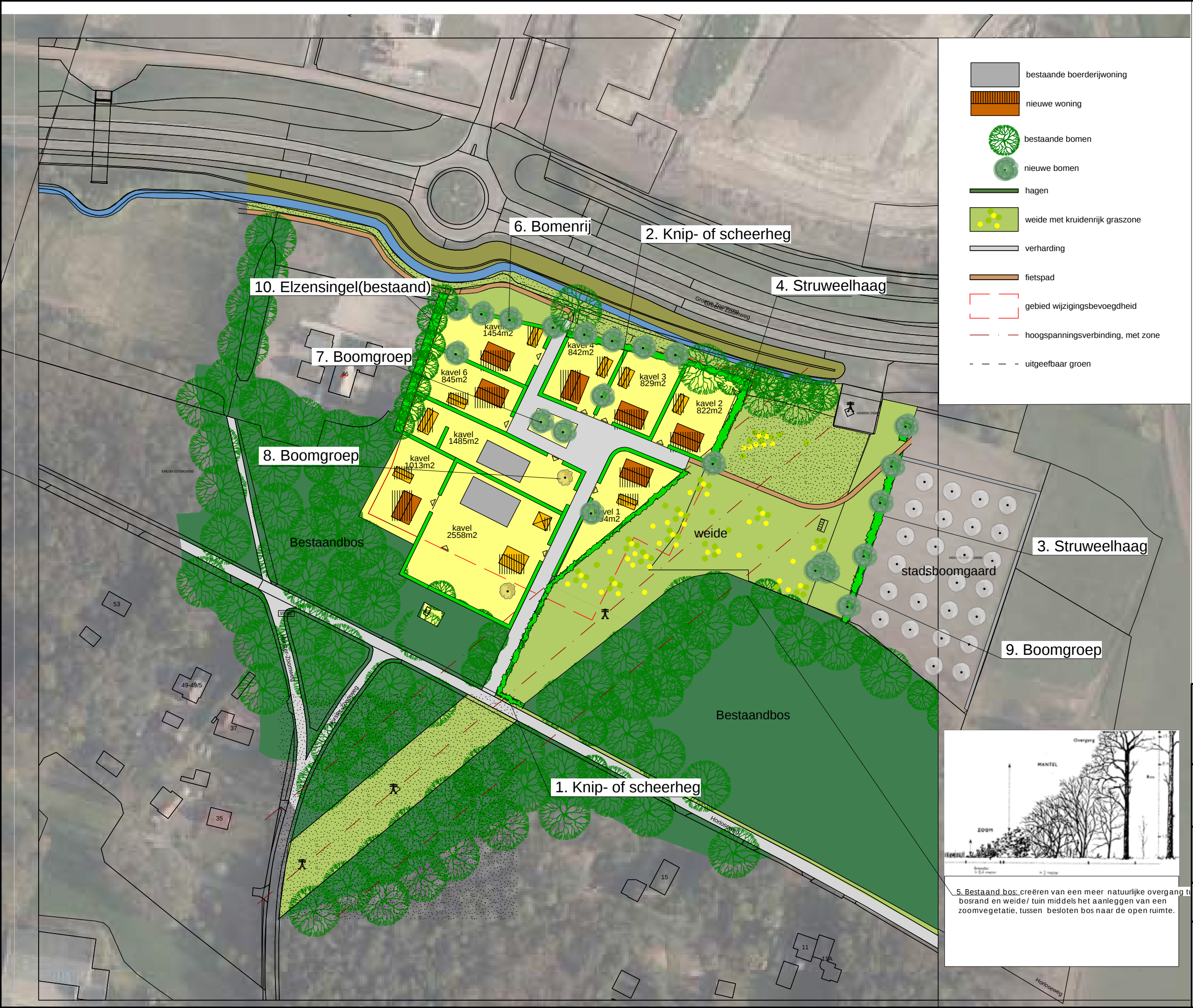
Nederlandse naam		Maat	Aantal
Bosplantsoen 2 jarig 60-80			
Krent	Amelanchier lamarckii	60-80	10
Haagbeuk	Carpinus betulus	60-80	15
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	50
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	60-80	620
Brem	Cytisus scoparius	60-80	10
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	60-80	2560
Gewone liguster	Ligustrum vulgare	60-80	35
Wilde appel	Malus sylvestris	60-80	25
Zoete kers	Prunus avium	60-80	35
Inheemse vogelkers	Prunus padus	60-80	20
Hondsroos	Rosa canina	60-80	10
Egelantier	Rosa rubiginosa	60-80	10
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	60-80	20
Gelderse roos	Viburnum opulus	60-80	45
Mispel	Mespilus germanica	100-125	15
Veren			
Zwarte els (tbv knot)	Alnus glutinosa	250-350	15
Boompalen			
Boompalen	Onbehandeld	8x250	24
Laanbomen			
Tamme kastanje	Castanea sativa	10-12	5
Walnoot	Juglans regia	14-16	2
Zomereik	Quercus robur	14-16 mk	5
Winterlinde	Tilia cordata	14-16 mk	8
Beuk (Groen)	Fagus sylvatica	14-16	2
Beuk (rode)	Fagus sylvatica 'Purpurea'	16-18 mk	2

Kosten indicatie plantsoen

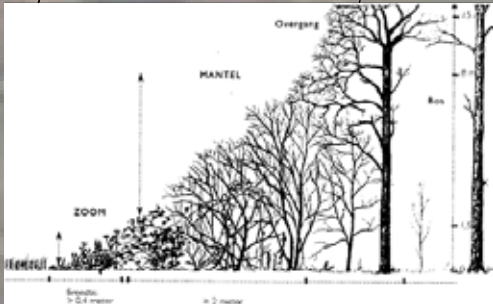
Nederlandse naam		Maat	Aantal	Norm *	Prijs
Bosplantsoen 2 jarig 60-80					
Krent	Amelanchier lamarckii	60-80	10	€ 0,75	€ 7,50
Haagbeuk	Carpinus betulus	60-80	15	€ 0,75	€ 11,25
Hazelaar	Corylus avellana	60-80	50	€ 0,75	€ 37,50
Eenstijlige meidoorn	Crataegus monogyna	60-80	620	€ 0,75	€ 465,00
Brem	Cytisus scoparius	60-80	10	€ 0,75	€ 7,50
Beuk (groen)	Fagus sylvatica	60-80	2560	€ 0,75	€ 1.920,00
Gewone liguster	Ligustrum vulgare	60-80	35	€ 0,75	€ 26,25
Wilde appel	Malus sylvestris	60-80	25	€ 0,75	€ 18,75
Zoete kers	Prunus avium	60-80	35	€ 0,75	€ 26,25
Inheemse vogelkers	Prunus padus	60-80	20	€ 0,75	€ 15,00
Hondsroos	Rosa canina	60-80	10	€ 0,75	€ 7,50
Egelantier	Rosa rubiginosa	60-80	10	€ 0,75	€ 7,50
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	60-80	20	€ 0,75	€ 15,00
Gelderse roos	Viburnum opulus	60-80	45	€ 0,75	€ 33,75
Mispel	Mespilus germanica	100-125	15	€ 9,75	€ 146,25
Veren					
Zwarte els (tbv knot)	Alnus glutinosa	250-350	15	€ 3,00	€ 45,00
Boompalen					
Boompalen	Onbehandeld	8x250	24	€ 4,50	€ 108,00
Laanbomen					
Tamme kastanje	Castanea sativa	10-12	5	€ 30,00	€ 150,00
Walnoot	Juglans regia	14-16	2	€ 104,00	€ 208,00
Zomereik	Quercus robur	14-16 mk	5	€ 93,50	€ 467,50
Winterlinde	Tilia cordata	14-16 mk	8	€ 121,00	€ 968,00
Beuk (Groen)	Fagus sylvatica	14-16	2	€ 121,00	€ 242,00
Beuk (rode)	Fagus sylvatica 'Purpurea'	16-18 mk	2	€ 176,00	€ 352,00

**We werken met standaard kostprijzen, om de daadwerkelijke kosten inzichtelijk te krijgen is het verstandig om via de beplantinglijst de prijzen van de beplanting op te vragen bij een uitvoerende partij*

Bijlage 1 Plankaart

- bestaande boerderijwoning
- nieuwe woning
- bestaande bomen
- nieuwe bomen
- hagen
- weide met kruidenrijk graszone
- verharding
- fietspad
- gebied wijzigingsbevoegdheid
- hoogspanningsverbinding, met zone
- uitgeefbaar groen

5. Bestaand bos: creëren van een meer natuurlijke overgang tot bosrand en weide/ tuin middels het aanleggen van een zoomvegetatie, tussen besloten bos naar de open ruimte.

Landschappelijke inpassing
Horloseweg 38

0 20 30 40 50 m
Schaal : 1:1500

Project : Landschappelijke inpassing
Deelnemernr : PA19KEVEL
Naam :
Adres : Horloseweg 38
PC, Plaats : 3845 LA Harderwijk

Opsteller Plan: E. Timmerman
Datum : April 2018
Versie : definitief

Bijlage 2 Gebiedskenmerken Kampenlandschap

Kenmerkende structuren zijn, de openheid op de akkercomplexen en het verdichten van het overige landschap door toevoeging van lanen, erf- en kavelbeplanting.

Algemeen

Kenmerkend voor hogere zandgronden zijn de kernen en een groot complex van oude bouwlanden bij het dorp. Scherpe overgang naar de lagere gebieden. Kenmerken van oude bouwlanden zijn de bolle ligging, grote open percelen met randbeplantingen (houtwallen), laanbeplantingen en steilranden.

Bebouwing

Kenmerkend voor de hogere zandgronden zijn de bebouwingslinten (tegenwoordig vaak kernen).

Grondgebruik

Bouwland.

Beplanting

Houtwallen, laanbeplanting, bosjes. Langs dreven (brede landwegen) en wegen: bomen zoals eiken, beuken, lindes en kastanjes. Hagen langs onverharde wegen. Geen beplanting op de enken. Oude bouwlanden dienen open worden gehouden. Langs de rand van de enk: houtsingels.

Wat waar planten?

De meest voorkomende streekeigen boom- en struiksoorten voor de dekzandruggen en oude bouwlanden en de plek op het erf en in het landschap waar u ze het beste aan kunt planten.

Houtwal en houtsingel:

Zomereik aangevuld met ruwe berk en lijsterbes, en struiken zoals meidoorn, hazelaar, veldesdoorn, hondsroos, vuilboom, Gelderse roos en inheemse hulst langs een perceel.

In de omgeving van beken:

Grauwe wilg, zwarte els, authentieke zwarte populier en inlandse vogelkers.

Struweelhaag:

Gecombineerde doornenhaag van meidoorn, sleedoorn, egelantier en hondsroos als perceelsrand. Of een gemengde haag met hazelaar, vogelkers, Gelderse roos, veldesdoorn, rode kornoelje, meidoorn, sleedoorn, kardinaalsmuts en hondsroos.

Geriefhoutbosje:

Schietwilg, gewone es, inheemse zwarte populier, zwarte els, hazelaar en berk.

Knotbomen:

Schietwilgen en zwarte elzen in natte gebieden, zomereiken en gewone essen in drogere gebieden.

Hoogstamboomgaard:

Hoogstamfruitbomen met appel (Goudrenet, Notarisappel, Zoete Bloemée), peer (Clapps favourite, Beurré Hardy), pruim (Reine Claude, D'Anthan, Reine Victoria) omhaagd door meidoorn.

Haag rond of bij de voortuin:

Meidoorn, veldesdoorn, haagbeuk, liguster.

Haag rond of bij de fruitgaarde/moestuin:

Meidoorn of veldesdoorn.

Solitaire bomen op het erf:

Fruitbomen, zomereik, linde, tamme kastanje, berk, walnoot of kers (meikers).

Bijlage 3 Algemene plant informatie

Struiken en bosplantsoen

Algemeen

Dit zijn soorten die of in een rij of per oppervlakte beplant worden. De maat van het geleverde materiaal is doorgaans 60-100 cm hoog. Struiken planten we 1,25 x 1,25 meter uiteen. Bosplantsoen 1,50 x 1,50 meter. In de meeste gevallen krijgt u een gevarieerd sortiment. Er zitten dan wat boomvormers in en wat struikvormers. Met name de manier waarop de menging wordt uitgevoerd kan bepalend zijn voor een goed of minder goed resultaat.

Boomvormers:

Berk, Es, Els, Eik, Beuk, Esdoorn zijn boomvormers die ook in een beplanting met struiken kunnen voorkomen. De boomvormers dient men als ze gemengd worden geplant met struiken in het midden van een beplanting (niet aan de rand dus) aan te leggen.

Struikvormers:

Gelderse roos, Sleedoorn, Kardinaalsmuts, Hondсроos en Egelantier zijn soorten die aan de rand van een beplanting het beste resultaat leveren.

De Krent, Vuilboom, Hulst, Lijsterbes, Kornoelje en Hazelaar zijn de soorten die beter schaduw verdragen kunnen. Het is dan wel raadzaam om deze soorten in groepjes (wanneer mogelijk, 3-5 stuks) aan te planten.

Aanleg

De beplanting kan in verschillende verbanden aangeplant worden, in rijen, in driehoeksverband, in een wildverband enz. Voor alle verbanden geldt dat er in zwarte grond geplant dient te worden. Van tevoren ploegen, spitten of frezen is van groot belang. Daarnaast dient de grond onkruid vrij te zijn en na aanplant ook de eerste jaren onkruidvrij te blijven (gebruik geen gif aangezien de jonge aanplant hier sterk van te lijden heeft).

Het planten zelf kan vrij vlug uitgevoerd worden. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is o.a. afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houdt de grond op de schop), plaats het plantje zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantje vasthoudt. De grond iets aanduwen.

Onderhoud

De beplanting begint klein, na 2 tot 3 jaar echter zal de beplanting gesloten raakt (d.w.z. de takken van de beplanting elkaar raken) er moet worden gesnoeid.

Een beplanting van alleen struikvormers kunt u onderhouden om jaarlijks takken die problemen geven af te knippen. Ook is het mogelijk om dunningen uit te voeren, door struiken af te zetten. Zo kunnen de struiken zich ontwikkelen tot een mooie dichte, met kleurige bessen en bloemen, groene beplantingsvorm. Doet u daarna niks meer dan schieten bepaalde soorten door en wordt de beplanting hol van onderen. Er moet een verjonging plaatsvinden.

Verjonging, als de struiken mooi in sluiting zijn, kan plaatsvinden door bijvoorbeeld jaarlijks 1/4 deel af te zetten (niet te laag 15-20 cm). Na 4 jaar is de gehele beplanting dan verjongd. Dit afzetten kan het beste, evenals de dunningen in het najaar plaatsvinden.

Voor een beplanting met alleen boomvormers, wat op termijn dus bos dient te worden geldt dat de plantafstand groter is namelijk 1.50 x 1.50 meter en dat het daardoor de eerste jaren niet nodig is om te snoeien e.d. Wanneer de beplanting in sluiting komt, d.w.z. dat de kruinen van de bomen elkaar raken dan is het zaak om de zogeheten "blijvers" te kiezen. Met andere woorden welke bomen mogen groot en oud worden. Deze bomen moeten de ruimte krijgen om zich in goed te kunnen ontwikkelen, de bomen die rechtstreeks de blijvers hinderen kunnen verwijderd worden. Deze dunning moet verstandig uitgevoerd worden, haal niet teveel weg. Dit proces kan op de langere termijn nog eens uitgevoerd worden zodat de bomen die uiteindelijk moeten overblijven wederom meer ruimte krijgen.

Wilt u een beplanting krijgen van bomen met daaronder een struikenetage dan dient u de struiken/boompjes die u wilt behouden vrij te stellen door, wanneer de beplanting gesloten raakt, de omliggende beplanting af te zetten op 15-20 cm boven de grond. Laat de beplanting weer in sluiting komen en herhaal dan deze ingreep. Op deze manier krijgt u een mooie dichte beplanting met opgaande soorten. Dit snoeien kan het beste in het najaar plaats vinden.

Voor alle drie de beplantingsvormen geldt dat water geven en onkruidbestrijding in de eerste jaren van groot belang is. Ook is het belangrijk dat het vee of het wild niet bij de jonge beplanting kan komen. Tevens is het raadzaam om voor het juiste onderhoud de cursus landschappelijke beplantingen van Stichting Landschapsbeheer Gelderland te volgen.

Fruitbomen

Algemeen

Cultuurhistorisch bekeken stonden er altijd fruitbomen rond een boerderij, en dan altijd hoogstamvruchtbomen. Dit zijn geënte vruchtbomen - dit is een methode om fruitbomen te kweken - waarvan de kruin hoger is dan 1.80 meter. De entplaatsen zijn duidelijk te herkennen aan een verdikking op de stam met extra schorsvorming. Hoogstamvruchtbomen hebben relatief veel ruimte nodig om hun karakteristieke vorm te kunnen bereiken. Een plantafstand van minimaal 8 x 8 meter is dan wenselijk. De naam labels kunt u het beste (het eerste jaar) aan de boom laten zitten zodat u later nog weet wat waar staat. (de labels worden met de tijd wel vaal) Een schetsje biedt uitkomst.

Aanleg

Voor de aanleg van een nieuwe beplanting dient u de grond voor te bewerken, zodat de beplanting voorspoedig zal aanslaan. De bodem moet goed doorwortelbaar zijn en voldoende voedingsstoffen en vocht bevatten.

De plantplaats dient onkruidvrij gemaakt te zijn en een eventuele graszode moet worden weggestoken. Vervolgens graaft men een plantgat met de afmetingen van 70 x 70 x 70 cm. De onderkant van het plantgat net voor het planten even los spitten. Dan van de te planten boom eventuele lange of gebroken wortels terugsnijden en voorzichtig in het plantgat plaatsen.

De entplaatsen dienen altijd boven de grond te blijven na planten. Voor een goed resultaat is het belangrijk dat u wat zwarte grond of wat compost mengt met de vrijgekomen grond waarmee u het gat weer dichtgooit. Gebruik hiervoor geen mest of kunstmest. De grond een beetje aandrukken, niet te hard, u verdicht de grond, wat nadelig is voor de boom.

De boompaal plaats u (voordat de boom geplant wordt) aan de windzijde, meestal het zuidwesten. De paal zorgt er voor dat de boom niet om- of scheef waait. De boompaal hoeft niet verduurzaamd te zijn aangezien deze maar een drie tot vier jaar mee hoeft te gaan. De boom is dan echter sterk genoeg om het alleen te redden. De boompaal moet minimaal 75 cm in de grond komen te staan zodat er nog 1,50 a 1,75 meter boven de grond uit steekt. Denk aan kabels en leidingen!!!

De boomband in een achtvorm (niet te strak) rond de boom plaatsen en aan de paal vastspijkeren. De afstand tussen de boom en de paal ongeveer een voetbreedte (10-15 cm).

Bevestig de band aan de bovenkant van de paal. Wanneer u beschadiging door konijnen, muizen, katten of door maaimachines kunt verwachten dan dient u een zogeheten boomhuls om de stam te plaatsen. Dit is een vrij goedkope manier om uw bomen goed te beschermen. Na plaatsing dient u de grond rond de boom vrij te houden van onkruid en gras.

Onderhoud

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de bomen gezorgd worden, Dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, konijnen, hazen enz door de bomen te omgazen of op een andere manier te beschermen (bedenk dat m.n. geiten op hun achterpoten kunnen staan en dus vrij hoog schade kunnen aanbrengen.
- Het snoeien van fruitbomen is geen gemakkelijke zaak, het is niet mogelijk om hier een volledige handleiding te geven. Het volgen van een speciale cursus kan raadzaam zijn. Deze wordt jaarlijks ook door Stichting Landschapsbeheer Gelderland verzorgd.

Heggen en Hagen

Algemeen

Door het regelmatig knippen van bepaalde boom- en struiksoorten kan er een haag ontstaan. Dit knippen zorgt ervoor dat er geen verticale groei plaatsvindt, en dat daardoor de beplanting dichter wordt. Soorten die gebruikt worden als haag zijn o.a. beuk, veldesdoorn, haagbeuk, taxus, hulst, mei- en sleedoorn en liguster. De hoogte van het plantmateriaal is doorgaans 60-100 cm.

De haag dient minimaal een op halve meter van de erfgrans geplant te worden. De plantafstand is doorgaans om de 25 cm, 4 per meter dus. Taxus en hulst kunnen om de 40 cm geplant worden (5 per 2 meter).

Aanleg

Graaf een geul langs een gespannen lijn van ongeveer 50 cm diep. Vul deze aan met compost of goede potgrond voor een betere groei. Verdeel eerst de planten langs de geul en plant ze vervolgens. Voor een mooie strakke haag kan het raadzaam zijn om de eerste jaren de haag tussen twee draden te laten opgroeien.

Knip direct na het planten 15-20 cm uit de kop van het plantje, dit stimuleert om sneller en breder te groeien. Liguster daarentegen kan men het beste direct na het planten tot 15 cm boven de grond afknippen (eenmalig), zo ontstaat een betere vertakte en dichtere haag.

Onderhoud

Een haag wordt bij voorkeur twee maal per jaar geknipt. Wanneer jaarlijks eenmaal wordt geknipt, wat de haag een wat ruwer voorkomen geeft, kan dit het beste na de langste dag gebeuren (eind juni). De hoofdgroei is dan al voorbij.

Knipt men twee maal dan zijn de maanden mei en september geschikt. Knip wanneer het bewolkt, niet te warm is. De uiteindelijke hoogte van de haag is afhankelijk van het knippen. Houdt daarbij het doel van de haag duidelijk in ogenschouw.

De eerste jaren na aanplant moet er goed voor de plantjes gezorgd worden, dit houdt in:

- Water geven in droge perioden. (2 x per week een grote hoeveelheid)
- Beschermen tegen vraat van geiten, paarden, koeien, konijnen enz door de dieren minimaal 1 meter van de haag te houden.

Voor plantinstructie: www.landschapsbeheergelderland.nl